

ایران

تحریم‌های آمریکا بوده اما مرور وقایع مرتبط با این موضوع نشان از آن دارد که بحث اتفاقاً در سال ۹۴ آغاز شده که همزمان بوده با توافق برجام و در حقیقت تلاشی بوده در جهت تعادل و موازنه در سیاست خارجی. ۳۰ بهمن ۹۴ «شی جین پینگ» رئیس جمهوری خلق چین به تهران سفر کرد و در دیدار با مقامات دولتی و رهبر معظم انقلاب بنیان این همکاری را گذاشتند. در این سفر جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین با صدور بیانیه‌ای، سطح روابط دو کشور را به «مشارکت جامع راهبردی» ارتقا دادند. حسب پیشنهاد طرف ایرانی به منظور تنظیم روابط بلندمدت در بازه زمانی ۲۵ ساله با چین، طرفین در بند ۶ بیانیه مذکور تمایلی و آمادگی خود برای رایزنی و مذاکره جهت انعقاد سند همکاری بلندمدت را اعلام نمودند.مقام معظم رهبری در دیدار رئیس جمهور چین، «توافق رؤسای جمهوری ایران و چین را به صورت یک روابط استراتژیک ۲۵ ساله، کاملاً درست و حکمت‌آمیز» دانستند.از اسفند ۱۳۹۴ تا بهمن ۱۳۹۷ وزارت امور خارجه

همکاری با وزارتخانه‌ها و نهادهای مختلف داخلی، جلسات متعددی را با هدف احصای اولویت‌ها، تدوین پیش نویس و مفاد قابل طرح در این سند برگزار کردند. ۲ اسفند ۱۳۹۷ علی لاریجانی، ریاست وقت مجلس که در سفر رسمی به چین توسط وزرای خارجه، اقتصاد و رئیس بانک مرکزی همراهی می‌شدند، در دیدار با رئیس جمهوری خلق چین، از نهایی شدن پیش نویس سند ۲۵ ساله در آینده نزدیک خبر داد. اسفند ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ با تکمیل فرایند بررسی‌های داخلی پیرامون سند، پیش نویس سند توسط طرف ایرانی نهایی و آماده ارائه به طرف چینی شد. فروردین ۱۳۹۹ طرف چینی نقطه نظرات خود را به صورت رسمی پیرامون پیش نویس دریافت شده از طرف ایرانی اعلام نمود. نظرات طرف چینی در اختیار نهادهای ملی به منظور اعلام نظر قرار گرفت. در خرداد ۹۹ متن پیش نویس و جمع‌بندی وزارت امور خارجه به هیأت دولت ارسال شد و در تیرماه همان سال هیأت دولت به وزارت امور خارجه

■ در بعد اقتصادی برنامه همکاری جامع ایران و چین چه می گوید؟

بر اساس گزاره برگی که وزارت خارجه منتشر کرده مهمترین رئوس اقتصادی همکاری تهران- پکن موارد مختلفی را در بر می‌گیرد از جمله اینکه ایران و چین همکاری‌های اقتصادی خود را بویژه در پیوند دادن ایران به زنجیره ارزش محور از

طریق تکمیل زنجیره‌های مکمل فرآوری داخلی و تولید مشترک به منظور تأمین بازارهای داخلی دو کشور و کشورهای ثالث و در نهایت بهره‌برداری از ظرفیت‌های ایران از جمله نیروی کار جوان و ماهر تأکید می‌نمایند. همچنین همکاری در حوزه‌های نفت، صنعت و معدن و حوزه‌های مرتبط با انرژی (نیرو، انرژی‌های تجدیدپذیر و...) مبتنی بر دغدغه‌های توسعه ملی پایدار و زیست محیطی در سند مورد تأکید قرار گرفت.

همکاری در زمینه‌های زیرساختی، ارتباطی (ریلی، جاده‌ای، بندری و هوایی)، مخابراتی، علمی-فناوری، آموزشی و سلامت مورد تأکید قرار گرفت. همچنین تسهیل همکاری‌های بخش خصوصی از طریق رفع موانع همکاری مورد توجه بوده است. تسهیل همکاری‌های مالی- بانکی، گمرکی، مقررات‌زایی، و همکاری در توسعه مناطق ویژه و آزاد تجاری و صنعتی از جمله در سواحل مکران و تقویت همکاری‌های غیرنفتی با تمرکز بر حوزه شش‌اوری و دانش بنیان مورد تأکید قرار گرفت. تسهیل همکاری‌ها در زمینه سرمایه‌گذاری و تأمین مالی پروژه‌ها و همکاری‌های اقتصادی از جمله محورهای دیگر این همکاری‌هاست.

همچنین در بعد فرهنگی در سند مذکور بر افزایش شناخت متقابل از طریق ارتقای تبادلات مردمی (گردشگری)، رسانه‌ای، سازمان‌های مردم‌نهاد، انجمن‌های دوستی و همکاری دانشگاهی تأکید شده است. دفاعی-امنیتی) نیز در سند یاد شده تلاش شده‌است مواضع نزدیک و همکاری‌های دو کشور در قالب سازوکارهای دائمی تنظیم شود و طرفین ضمن ارتقای تبادلات، رایزنی و همکاری‌های نزدیک خود در موضوعات مورد نظر، توافق در نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی را افزایش دهند. تقویت زیرساخت‌های دفاعی، مقابله با تروریسم و برگزاری مانورهای منظم نظامی به‌عنوان نمایش قدرت و همسویی دو کشور را می‌توان مهم‌ترین محورها در این بخش دانست.

■ سند همکاری چه چیزی نیست؟

بر اساس گزارش وزارت خارجه و در پاسخ به برخی سئائیه‌ها و ابهام‌ها این سند در راستای صلح، ثبات و توسعه منطقه‌ای و بین‌المللی تدوین شده و لذا در مخالفت با هیچ طرف ثالثی و یا برای مداخله در امور هیچ کشوری نیست. این سند یک نقش راه

برای همکاری‌های جامع دو کشور ایران و چین بوده و لذا حاوی هیچ قراردادی نیست. در هیچ کجای سند کمی‌سازی در خصوص چشم‌انداز همکاری‌ها اعم از اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و یا راهبردی نشده است و لذا حاوی هیچ رقم و عدد خاصی از جمله در خصوص سرمایه‌گذاری و یا منابع مالی و پولی نیست. این سند ۲۵ ساله نامگذاری شده‌است تا کلیت برنامه همکاری جامع دو کشور در این بازه زمانی بلندمدت دیده و پیگیری شود. بدیهی است بازه زمانی اجرای هر قرارداد دو جانبه‌ای بر اساس پیش‌بینی مندرج در خود قرارداد تعیین می‌شود. در این سند، واگذاری هیچ منطقه و یا هیچ انحصار متقابل و یا یکجانبه‌ای مطرح نبوده و لذا فاقد اعطای هرگونه حق انحصاری است. در این سند مدیریت، اداره و یا بهره‌برداری از هیچ منطقه و یا حوزه‌ای واگذار نشده است.

■ روایت ظریف از چکیده سند همکاری

محمود جواد ظریف وزیر خارجه کشورمان هم در اینستاگرام خطاب به مردم نوشت: اطمینان دارم همه ما با همدلی و همراهی، با تقویت و گسترش روابط فراگیر، متعادل و متناسب با جهان در دوران گذار کنونی روابط بین‌الملل، منافع ملی و توسعه پایدار کشور و سریلندی ایران زمین و رفاه مردمان دلاور و نجیشت را تضمین خواهیم کرد.

او در توضیح چکیده برنامه همکاری راهبردی ۲۵ ساله ایران و چین نوشت:

اهداف: ارتقای عملی روابط در سطح مشارکت جامع راهبردی براساس اعلامیه دو رئیس جمهوری در بهمن ۱۳۹۴، نقشه راه‌واقع بلندمدت روابط در عرصه‌های مختلف برای تحقق مشارکت جامع راهبردی و ارتقای عملی آن وفراهم‌ساختن بستری مناسب‌برای توسعه هم‌جانبه‌ همکاری در عرصه‌های تجاری، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، دفاعی و امنیتی میان دو تمدن گرا آسیایی.

اصول: احترام متقابل و پیگیری منافع مشترک به‌صورت برد- برد در روابط دو جانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی و به رسمیت شناختن اشتراکات فرهنگی، تقویت چندجانبه‌گرایی، حمایت از حق دولت‌ها برای برخورداری از حق حاکمیت برابر و بومی بودن مدل توسعه.

ویژگی‌ها: اشتراک نظر دو کشور در ارتباط با بسیاری از مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی بویژه مبارزه با یکجانبه گرایی، برنامه سیاسی، راهبردی، اقتصادی و فرهنگی برای ترسیم چشم‌انداز ۲۵ ساله همکاری دو کشور.

هدفمند شدن رابطه تهران و پکن

می‌کنند نیز با این تحول سازگار نیستند. با این مقدمه سیاسی، در سال ۱۹۹۳ که آقای هانتینگتون تئوری خود را طرح کرد، رابطه تجاری ایران و چین از ۴۰۰ میلیون دلار در سال فراتر نمی‌رفت که شامل صادرات حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار بشکه نفت ایران در روز بود. چین شریک چهارم تجاری ایران با تراز تجاری مثبت به نفع ایران بود. این رابطه در سال ۲۰۱۶ تا ۱۰۰ برابر افزایش یافت و به نزدیکی ۵۰ میلیارد دلار بالغ گردید. سهم نفت ایران در این تجارت به حدود یک میلیون بشکه افزایش یافت و چین شریک اول تجاری ایران گردید. وضعیت مشابهی که برای بیش از ۱۳۰ کشور جهان رقم خورد.

چین به‌عنوان یک قطب در حال کسب ثروت و تکنولوژی، واقعیت نوینی در جهان بود که سرعت رشد آن بیش از سرعت اطلاع‌رسانی به کشورهای شیبه ایران بود و شاید برخی از واکنش‌های منفی به‌همکاری ایران و چین نیز به‌خاطر ناآگاهی از آنچه در شرق آسیا اتفاق افتاده است باشد که دیگر اروپا و آمریکا تنها دارندگان ثروت و رفاه و تکنولوژی و علم نیستند و کشور دیگری نیز به این صاحبان ارزش اضافه شده است. اگر بر مبنای تئوری «برخورد تمدن‌ها» به این همکاری نگاه شود، لاجرم نقش آمریکا و غرب در مخالفت با این همکاری پررنگ‌تر خواهد شد و از جانب طرف ایرانی نیز آرزوی داشتن حمایت چین در مواجهه احتمالی با آمریکا بن مایه این تفاهم محسوب می‌شود.

اما اگر این رابطه بر مبنای «گفت‌وگوی تمدن‌ها» و نیازمندی‌های توسعه‌ای ایران مورد توجه قرار داده شود، واقعیت‌ها و نیازمندی‌های یک رابطه منظم ایران و آمریکا و بخش‌های مختلف مردمی را مجاب می‌کند که از این تفاهم حمایت و در جهت ارتقای آن کوشش شود.

تفاهم‌نامه امضا شده کمک خواهد کرد که رابطه گسترده و طبیعی‌ای که بین دو کشور در جریان است، شکل هدفمند تری پیدا کرده و نیازهای اساسی‌تر کشور مورد توجه قرار گیرد.

حسین ملانک
سفیر اسبق ایران در چین

پروفسور «ساموئل هانتینگتون» سخنرانی خود بر مؤسسه «آمریکن انترپرایز» در سال ۱۹۹۲ را به موضوع جنگ تمدن‌ها و در واکنش به کتاب «فرانسیس فوکویاما» به نام «پایان تاریخ» که در همان سال چاپ شده بود، اختصاص داد. ایشان متعاقباً در سال ۱۹۹۳ در مقاله‌ای با همین عنوان در نشریه فارین افیئرز این موضوع را توضیح و بسط داد.

نظریه هانتینگتون بر این است که با پایان یافتن جنگ سرد، دوران نزاع ایدئولوژیک خاتمه یافته و دیگر مناقشه اصلی میان تمدن‌ها خواهد بود. او هفت تمدن اصلی و یک تمدن حاشیه‌ای را مشخص می‌کند: تمدن غربی، تمدن کنفوسیوسی، ژاپنی، اسلامی، هندی، اسلاو و رتدوکس، آمریکای لاتین و تمدن حاشیه‌ای آفریقایی. به نظر هانتینگتون کانون‌های اصلی منازعات تمدنی، میان تمدن غرب از یک سو و دو تمدن کنفوسیوسی و اسلامی از سوی دیگر خواهد بود.

از نظر هانتینگتون، دو تمدن اسلامی و کنفوسیوسی با جدیت بیشتری درصدد دستیابی به قدرت‌ها برتر نظامی‌اند. نظریه برخورد تمدن‌ها به سرعت جای خود را در بین تئورهای امریکایی باز کرد و با تأییدی که کیسینجر و برژینسکی و سپس نیکسون

از آن کردند به تئوری مسلط بر تفکر امریکایی و غربی تبدیل و نام ایران و چین به‌عنوان خطر از اوایل دهه ۹۰ مورد توجه استراتژیست‌های غربی قرار گرفت.

نکته آخر اینکه هر قراردادی، از قرارداد خرید یک پتیر از بقالی و از ادواج گرفته تا قراردادهای بین‌المللی میان دولت‌ها بر پایه موازنه قواست. اگر در این موازنه کوچکترین خللی وارد شود، نمی‌شود با هیچ مبنای حقوقی هیچ قراردادی را زنده نگه داشت. خود برجام نمونه روشن این ادعاست. بنابراین صرف امضای این توافق از سوی ایران حافظ سلامت و امنیت ایران نخواهد بود، بلکه نشان می‌دهد باید قوی باشیم و مردمان را قوی داریم. جهان ما جهانی است که نمی‌توان در آن با ایدئولوژی به فهم آن و مواجهه با آن اقدام کرد. بلکه بر اساس قدرت موازنه قدرت و منافع ملی باید با آن مواجه شد.

روشنگری ظریف درباره همکاری ایران و چین در «کلاب هاوس»

همه چیز را انتخاباتی نبینید

گروه سیاسی - وزیر امور خارجه ایران علاوه بر موضع‌گیری رسمی و تبیین چارچوب توافق اخیر ایران و چین با شرکت در نشست مجازی شبکه اجتماعی «کلاب هاوس» که با حضور بیش از ۸ هزار نفر تشکیل شد، به پرسش‌های حاضران درباره این توافق‌نامه توضیح داد. ظریف درباره مقدمه شکل‌گیری این سند گفت: «این چینی‌ها بودند که از سال ۹۲ که ما به سر کار آمدیم و درخواست رابطه استراتژیک کردیم تا سال ۹۴ به ما پاسخ ندادند چون شرایط قطعنامه‌های قبلی زمینه را برایشان فراهم نمی‌کرد». او با یادآوری اینکه نه نگاه به شرق دارد و نه به غرب، گفت: «متقدم نگاه ما در سیاست خارجی باید تعاملی و متناسب با همه دنیا باشد.» به گزارش ایرنا، ظریف مواردی همچون عدم پیوستن به FATF را از جمله مشکلات مهم در سیاست خارجی کشور عنوان کرد که می‌تواند حتی مانع همکاری با کشورهای دوست از جمله روسیه و چین شود. او در این باره افزود: «الان هم مشکلاتی که درباره FATF داریم مانع همکاری ما با روسیه و چین می‌شود. حتی اگر نگاه به شرق داشته باشیم تحریم FATF مانع حسن‌ستند. نگاه به شرق زمانی که خود چین نگاهش به غرب است معنا ندارد.»

وزیر خارجه ایران همچنین در پاسخ به پرسشی درباره نقش علی لاریجانی در شکل‌گیری این توافق هم گفت: «پیشنهاد اینکه آقای لاریجانی نماینده ایران برای مذاکره با چین باشد، از سوی بنده به دفتر رهبر معظم انقلاب ارائه شد. طرح این ادعا که چینی‌ها آقای لاریجانی را برای تفاهم ایران و چین پیشنهاد کرده باشند، دون شأن کشور است و صحیح نیست. حضور ایشان در این تفاهم‌نامه پیشنهاد من بود. صداقت‌ام می‌گویم هیچ فشاری بر وزارت خارجه نبوده که این توافق را امضا کنیم نگرش من این است که اصالتاً باید با چین رابطه داشت کم‌اینکه اصالتاً باید با غرب رابطه داشت.»

ظریف در همین برنامه کلاب هاوس خطاب به مخالفان گفت: شش سال است به‌دنبال اعضای تفاهم‌نامه با افغانستان هستیم. اگر سند توافق با چین سال قبل در رسانه‌ها افشا نشده بود همان موقع امضا می‌شد. همه چیز را انتخاباتی نبینید. ما تا چهار ماه دیگر در دولت هستیم و باید به کارمان تا روز آخر ادامه بدهیم.

ظریف درباره نامزدی در انتخابات هم گفت که آخرین موضوع من با اولین موضوع من هیچ تفاوتی ندارد. بنده نامزد نیست‌م. من عضو ستاد و کمیون انتخاباتی هیچکس نمی‌شوم؛ نه آقای لاریجانی و نه هیچکس دیگر. تا به حال در مراسم سیاسی کسی شرکت نکرد‌ام. فقط یکبار که آقای روحانی به شهر ما آمده بود، آتمم چون شهر خودمان دو شرکت کردم. البته برای این موضوع از روز قبلش مرخصی گرفته بودم و حتی هزینه محافظانم را هم دادم. البته اگر امروز بود در این مراسم هم شرکت نمی‌کردم. اگر دوستان گندوساز اجازه دهند همین کار فعلی‌مان را انجام دهیم مخلصان هم هستیم. او در پاسخ به این سوال که چرا از گاندو سازان شکایت نکردید؟ افزود: به اندازه کافی گرفتاری داریم که در کاری که می‌دانیم نتیجه‌ای ندارد وارد شویم. نمی‌خواهم خودم را بیش از این گرفتار کنم.

■ آقای کارگردان اشما یواد درباره بدبختی‌های من فیلم بساز

در ادامه و پس از انتقاد محمود جواد ظریف به سریال گاندو، سیدمحمود رضوی (تهیه‌کننده فیلم سینمایی ماجرای نیمروز) از وی پرسید که «چرا باوجود تولید فیلم و سریال توسط ارگان‌های مختلف در مجموعه دولت تا این حد دولتمردان روی این سریال حساس‌اند، در حالی‌که این هم یک سریال مثل سایر سریال‌هاست». وزیر امور خارجه در پاسخ به وی گفت: شما که فیلمساز هستی من خودم به‌خاطر فیلم «ماجرای نیمروز» آمدم و به فیلم شما جایزه دادم و خیلی هم خوشحال شدم، بیا یک فیلم درباره بدبختی‌های من در وزارت خارجه بساز تا ببینیم که چه کسی حاضر می‌شود پخش کند، آن هم فیلمی که حتی یک دروغ و اتهام هم نداشته باشد. به گفته ظریف، گاندو از اول تا آخر دروغ است. رضوی هم در پاسخ به وی با اعلام یک شرط از آمادگی برای ساخت فیلم از محمود جواد ظریف صحبت کرد و گفت: بعد از پایان دولت من در خدمت شما هستم اما به شرطی که اجازه بدهید مانند ماجرای نیمروز، حرف‌های تمام طرف‌ها را بشنوم و در نهایت چیزی را که خودم می‌خواهم بسازم. وزیر خارجه در پاسخ به یاسر جبرائیلی از چهره‌های مخالف دولت درباره متن تحریف شده سخنان ظریف در گفت‌وگو با البرادعی مدیرکل سابق آژانس بین‌المللی انرژی اتمی توضیح داد: من مسلمان به شما می‌گویم اما شما به بی‌بی‌سی استناد می‌کنید. من از خودم برای کشور هزینه می‌کنم، مستندات شما درباره صحبت‌های من با البرادعی به استناد شبکه کفر بی‌بی‌سی است. من مسلمان هستم و به شما می‌گویم به البرادعی چه گفته‌ام. او می‌خواست ما با آژانس همراهی بیشتری نکنیم. من گفتم من به‌خاطر حرف زدن با شما بی‌خیزم را در کشورم از دست داده‌ام. شما می‌خواهید همراهی بیشتری بکنم؟ بی‌بی‌سی مزخرفی را پخش کرده. من در شبکه‌های خارجی گفتم مردم ایران به برخورد با غرب رای داده‌اند. یک تکه را کربیی قدوسی در صفحه‌اش گذاشته و شما به آن استناد می‌کنید. وی ادامه داد: همان‌طور که خبرگزاری فارس صحبت‌های من در دانشگاه تهران را نقل کرده کرد. سخنرانی من در دانشگاه تهران و ساعت بود. مردم هم شنیدند. شما آن زمان معاون خبرگزاری فارس بودید. جبرائیلی گفت: آقا (رهبری) که ما نگفتند تو دفاعی بگذازید. به شما گفت. ظریف پاسخ داد: بله آقا به ما گفت چون ایشان هم همان را شنیدند که خبرگزاری فارس به دروغ از من پخش کرده بود. ظریف درباره نگرانی‌ها بابت فیلتر کردن کلاب هاوس هم گفت که نه او و نه وزیر ارتباطات با فیلتر کردن «کلاب هاوس» موافق نیستند و قدرت فیلتر کردن را ندارند.

شتاب ماراتن تحرکات برجامی

گروه سیاسی) نمایندگان ایران و کشورهای ۴+۱ روز گذشته با هدف بررسی روند اجرای برجام و جست‌وجوی راهکارهای رفع موانع جاری در هجدهمین نشست کمیسیون مشترک برجام که به‌صورت مجازی برگزار شد، گرد هم آمدند. این نشست به ریاست «ایرکه مور» مدیر سیاسی سازمان اقدام خارجی اروپا و با سرپرستی گروه ایرانی از سوی سید عباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر امور خارجه کشورمان برگزار شد. به گزارش ایرنا، عراقچی بعد از این نشست ضمن تشریح مواضع اصولی ایران، لغو تحریم‌های آمریکا را اولین گام جهت احیای برجام دانسته و گفت: «ایران به محض لغو تحریم‌ها و راستی آزمایی آنها، گام‌های جبرانی هسته‌ای را متوقف خواهد کرد». در این نشست اعضای برجام با اشاره با ابعاد فاجعه‌بار خروج آمریکا از برجام بر انتفاع ایران از برجام و بر از دست ندادن زمان در این مقطع تأکید کردند. در پایان، طرف‌های برجام ضمن تأکید بر تعهدشان جهت حفظ برجام، تصمیم گرفتند این جلسه کمیسیون مشترک را هفته آینده جهت تداوم رایزنی‌ها در وین از سر بگیرند تا اقدامات مربوط به لغو تحریم‌ها و گام‌های هسته‌ای را از طریق گروه‌های کارشناسی مربوطه مشخص کنند. پیش از نشست روز گذشته، شماری از رسانه‌های امریکایی از جمله «پولیتیکو» اعلام کردند که مقامات دولت بایدن، قصد دارند پیشنهاد جدیدی را برای شروع مذاکرات ارائه دهند. در این پیشنهاد از ایران خواسته شده است تا برخی از فعالیت‌های هسته‌ای خود مانند کار روی سانتریفیوژهای پیشرفته و غنی‌سازی اورانیوم تا خالص ۲۰ درصد را درازای کاهش تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده متوقف کند. مقام‌های دیپلماتیک ایران و ۴+۱ در حالی روز گذشته نشست برگزار کردند که پیشتر درخواست آمریکا برای پیوستن به این مذاکرات از سوی ایران رد شده بود. با این حال «دئ پرایس» سخنگوی وزارت خارجه آمریکا از نشست روز گذشته کمیسیون برجام استقبال کرد و گفت: «نشست مجازی بین ایران، چین، فرانسه، آلمان، روسیه و انگلیس برای بررسی توافق هسته‌ای ایران گامی مثبت بوده، بخصوص اگر این نشست توپ را به سوی پایبندی دو جانبه به پیش ببرد».